

NAPREJ

Glasiló Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Kriza na vrhuncu.

Redkokdaj zagreši človek samo eno prenagljenje. Pri prvem dela vselej preveč. Prav zato pa zagreši navadno še drugo prenagljenje — in dela potem premalo...

Nietzsche.

V krizi, ki jo preživlja zdaj razredno zavedni proletarijat, se nam zdi, da smo prišli do vrhunca. Znakov za tak vrhunec, pri katerem se mora potem kriza ustaviti, ker višje ne more, znakov za tako Golgato, po kateri pride vstajenje, smo videli že precej, zato tudi sedanjega ne bomo smatrali za tako gotovega, da bi smeli položiti roke v naročje, češ, zdaj bo itak kmalu bolje. Da tako gotovo še ni vstajenje, vemo že iz tega, ker brez proletariata, brez proletariatovega dela, nikdar ne bo in ne more biti njegovega vstajenja. Svojo krizo mora videti, spoznati, premagati in odstraniti proletarijat sam.

Kako se je ta kriza začela? S tem, da so se nezavedne množice v svetovni vojni naučile, kaj pomeni združena moč proti posamezniku, in da so hotele izraziti to svojo novo znanje takoj v najvišji meri, ne da bi poskrbele za predpogoje, brez katerih »združena moč« nič ne pomeni, ker jo posameznik lahko — razdeli in razdruži.

Videli smo, kako jo je lepo razdelil in razdružil, razbil in uničil. Porabil je Nietzschejev stavek, ki smo ga napisali za geslo, poskrbel je, da se je množica s svojo »združeno močjo« prenagljila in se zaletela v zid, nakar jo je potem glava

tako botela, da je zagrešila novo prenagljenje in — obupala nad svojo zmago, češ, saj je vse zastoj...

Ko sta se leva in desna med seboj prekljali, ali se je treba zaleteti ali ne, so mnogi stopili na stran in čakali, kaj bo, češ, ena ali druga bo zmagala, potem bomo pa delali naprej. Malo, zelo malo jih je bilo, ki so že takrat vedeli, da v medsebojnem boju ne more nobena zmagati, ne leva ne desna, ampak da morata biti obe poraženi. Zato ti maloštevilni takrat niso polagali posebne važnosti na razne znake, zastave in bojne klice namenjene medsebojnemu boju, ampak so zahtevali, da se o teh stvareh pomenimo doma v organizacijah, ki morajo biti močne, če hočejo zmagati v velikem boju. Na žalost velika večina tega ni razumela: »Organizacij ni treba, organizacije samo zadržujejo zmago, coklje so!« Posebno izobraževalnega dela niso smatrali za predpogoj moči, brez njega so upali zmagati: »Ali se bom kar naprej učil? 30 let se že učim, ali me hočete imeti za norca?« Re- vez! Hotel je zmagati v par urah, zato je mislil, da ga izobraževanje zadržuje od zmage.

Potem, ko se mu je glava na zidu omehčala, mu ni tistih 30 let izobrazbe nič pomagalo, saj je bila kapitalistična izobrazba. Saj so ga kapitalisti izobraževali zato, da jim bo znal služiti za hlapca... Ali je čudno, da so šli mnogi taki »neustrašeni borci« nazadnje prav neustrašeno in brez sramu in brez pomisleka kar naravnost med klerikalce?

Tudi za posameznike velja Nietzschejev stavek. Po Zaloški cesti so bili komunisti tako razkačeni na klerikalce, da so

hoteli pripraviti »veliko akcijo« za izstop iz cerkve. Pa so jim razlagali, da je to prazna zunanja formalnost, ki nič ne pomeni, naj rajši premišlujejo, kaj je jedro vere in naj to jedro izluščijo iz cerkvenih lupin in naj se po tem jedru ravnajo, pa bo klerikalizem sam po sebi poginil prav tako kakor pogine drevo, če mu izpodžagaš korenine. Niso razumeli, radikalno akcijo so hoteli imeti, izstop iz cerkve. Tudi še potem, ko smo jim rekli, da bodo taki ljudje vstopali v druge cerkve in s tem ostali klerikalno nazadnjaški še naprej, čeprav pod drugim papežem — vse je bilo bob ob steno. Toda izvršili pa tega niso, temveč se je od zidu omehčana glava s časom še bolj omehčala in ti radikalno protiklerikalni petelini so se — združili s klerikalci in volili klerikalce. Prvo prenagljenje je rodilo drugo...

Organizacij niso marali in niso marali. Niti zaradi prispevkov jih niso mogli pridobiti za organizacijsko delovanje, ne levih, ne desnih. Oboji so priznavali, da mora stranka imeti denar, toda levi so rekli: »Saj ga dobimo iz Moskve, od Bele Kuna — denarja kakor črepinj!« — desni pa: »Saj imajo naše gospodarske organizacije denar in dobre zveze, kdo bo varčeval in zbiral skupaj tiste vinarje — denarja bo kakor črepinj!« Vendar pa so drug drugemu očitali, da delajo s tujim denarjem, levničarji so kričali da ne marajo plačevati stroškov za socialpatriotsko stranko s svojim v Konsun nanošenim denarjem, naj ga plačajo sami, če hočejo — desničarji pa so očitali zopet komunistom, da žive od tujega denarja. Oboji so se zavedali, da tako ni prav, pa oboji so delali tisto, kar so drugim očitali,

Črne zvezde.

Če gledamo ob jasnem času nočno nebo, se nam kažejo, zlasti kadar je zrak prozoren, zvezde v takem ogromnem številu, da se človeku zavrti, če jih pozikusi šteti. Astronomi pa so opravili tudi to delo. Razdelili so nebo v posamezne dele in so šteli zvezde na vsakem takem kosu. Tako so našli v Rimski cesti okrog 18 milijonov zvezd.

Vse te zvezde so nepremičnice, to se pravi solnca. Vsaka žari v svoji lastni svetlobi, in zato jih vidimo. Mesec in planete našega osolnčja vidimo le zato, ker so nam dosti blizu, da prihaja k nam tudi tista svetloba, ki jo sprejemajo od solnca in se od njih odraža.

Bilo pa je verjetno, da imajo tudi druga solnca svoje planete in taki planeti svoje trabante. Ali kako naj bi o njih kaj izvedeli, ko nimajo lastne svetlobe, s katero bi se mogli oglasiti pri nas?

Neumornim naporom astronomije pa se je posrečilo posvetiti nekoliko tudi v to temo. Odkrila je razne »črne zvezde«,

katerih ni mogoče videti. Dognala pa se je njih eksistenca, njih položaj, njih velikost s pomočjo kombinirane metode fotografije in spektralne analize.

Naša zemlja je v primeri s temi novoodkritimi temnimi zvezdami taka, kakor majhen kamenček napram velikanski skali. Samoumevno je, da so življenjski pogoji na teh velikanskih planetih drugih solnc povsem drugačni kakor na naši zemlji.

Celo planet Jupiter, ki spada v naše osolnčje, in ki je 1330krat večji od naše zemlje, je neznaten, če ga primerjamo z velikostjo planetov, ki krožijo krog zvezde Algol, milijonkrat večje od naše zemlje. Premier te nevidne zvezde, ki obkrožuje solnce Algol, meri najmanj 1.300.000 km. Kako velikanska je ta zvezda, najbolje razumemo, če pomislimo, da bi v votlem prostoru njene velikosti bilo dovolj prostora za našo zemljo z luno vred in z onim prostorom, katerega rabi luna za svojo pot okrog naše zemlje.

Površje tega planeta je desetstičkrat večje kakor ono naše zemlje. Če ra-

čunamo na podlagi tega razmerja, bi bile gore na tem planetu 700—1000 km visoke; največje globočine njenih oceanov bi merile od 300—900 km; ljudje bi bili po 200 m visoki in velikanska drevesa, ki rastejo v Kaliforniji, bi bila na oni zvezdi po 12 do 14 km visoka.

Čim večja je kaka zvezda, tem večja je njena privlačna sila in tem gostejši zrak, ki jo obdaja. Na površini naše zemlje proizvaja zračna plast na cm² prostora približno 1 kg pritiska. Po tem razmerju računano, mora zračna plast, ki obdaja planet solnca Algol proizvajati na isti prostor tričetrt tone pritiska.

Predmeti in telesa, kakršna je ustvarila narava na naši zemlji, bi v gostem zraku Algolovega planeta kar plavali, kakor plavajo pri nas na vodi, in vsako živo bitje, kakršno se nahaja na naši zemlji, bi tam po zraku ravno tako lahko plavalo, kakor plava pri nas na vodi.

Pri tem pa moramo upoštevati, da materija, iz katere je sestavljen oni velikanski planet, ni tako gosta, kakor ona

ne ti ne oni se niso hoteli truditi v organizacijah, da člani sami skupaj spravijo, kar je potrebno zanje in za njih stranko, za njih zmago.

Kako prav so imeli tisti, ki so govorili: »Pustite na stran levo in desno, organizirajte, pa bosta leva in desna dobila skupno glavo in telo, ki bo zmožno delati za zmago proletariata!« Kako prav so imeli!

Pokazalo se je, da se kapitalizem boji samo tega, pa ničesar drugega. Samo organizacij se boji, ker ve, da bodo organizacije zmožne združiti tudi tiste, ki imajo v tem ali onem postranskem vprašanju različno mnenje, posebno se jih pa boji zato, ker organizacije ne morejo ciniti, kakor delajo to posamezniki. Kajti organizacije ne podlegajo tako trenutnim razpoloženjem, brezvestnemu hujskanju, demagoškimi frazami in napačnim podatkom, kakor posameznik, ki se čuti samega in ki misli zato, da mora na vsak borbav, ki ga zasliši, odskoči z izvoljene poti, pa če ne more drugam, odskoči tudi v jamo, ki jo je prej prav dobro videl, predno ga je borbav prestrašil. Organizacija takih borbavov ne pozna, zato hodi nevzdržema po izbrani poti, čeprav malo bolj počasi, nego bi šel lahko posameznik. Organizacija se namreč nikdar ni prenašla, če se ravna po svojih utrjenih pravilih — posameznik pa kar teče po poti, ki jo je spoznal za pravo, teče z vsemi silami, potem se pa ozre slučajno nazaj in vidi, da je sam ga postane pa strah in groza, pa hiti zopet nazaj, da najde zopet družbo, če se ne zvrne prej v kakšno jamo. Njegovo prenašanje rodi novo prenašanje.

Vse to naj si zdaj zapomni ročno delavstvo, ki tvori glavno množico proletariata; zdaj naj si to dobro zapomni, ko je vzelo rešitev proletarske krize v svoje roke; zdaj, ko je s tem svojim namenom pokazalo tisti znak, ki smo nani mislili v začetku tega članka, da je dokaz za konec krize. Če na vse to ne bo mislilo, potem tudi ta vrhunec, tudi ta Golgata še ni najvišja, potem bo kriza trajala še nadalje.

Zahtevaj od svoje strokovne organizacije naj pove, katera stranka je delala zaboljšanje socialne zakonodaje!!

naše zemlje. To moremo sklepati že iz tega, ker tudi naše sonce ni tako gosto, kakor zemlja. Naše sonce, ki je približno tako veliko kakor planet solnca Algola, je le četrtino tako gosto in trdno kakor zemlja. V tem slučaju bi bila gravitacija (privlačnost) onega planeta le 250.000krat večja kakor ona naše zemlje. Po tem računono, mora biti torej teža vsakega predmeta na oni zvezdi 25krat večja kakor teža predmetov iste veličine na naši zemlji. Toda tudi v tem slučaju mora znašati pritisk zraka na oni zvezdi po 30 kg na vsak cm² in je torej mnogo večji in jačji, kakor ga morejo prenašati naši najmočnejši parni kotli.

Iz velikosti in utežnega razmerja, katero vlada na onem planetu, moremo sklepati tudi o drugih razmerah, ki vladajo na oni velikanski zvezdi. Če je tvarina, iz katere obstoji oni planet, le za četrtino tako gosta kakor tvarina naše zemlje, potem prebivalci onega planeta ne morejo biti velikani, temveč pritlikavci, ki so le pol metra visoki. Če bi bili tako veliki kakor prebivalci naše zemlje bi morali vsled svoje lastne teže umreti.

Politične vesti.

+ Vsa meščanska javnost z napestostjo pričakuje rezultatov, ki bi jih naj pokazal obisk Radičevih odposlancev Mačka in Krnjeviča pri vladnih radikalcih. Pribičevi demokrati še niso izgubili upanja, ker razglašajo, da je ta obisk samo eden izmed znanih Pašičevih trinikov, da jih prisili čimprej podati kako končno izjavo za sporazum. Radičev blok je imel v sredo sejo glavnega odbora kjer so dosegli popoln sporazum, da pojdejo vsi skupaj v parlament, čim se otvori zasedanje. Stvar bi bila potemtakem že urejena, ker iz parlamenta do ministrskih foteljev je samo še en korak. »Dobro« znamenje je tudi to, da je dal Radič natisniti 100.000 Gubčevih slik, ki se bodo prodajale med ljudstvom. Ljudstvu Gubčeve slike, Radiču pa Gubčev prestol, ki pa tokrat ne bo ognjen razbeljen in z rekviziti ognjene krone ter istotakega žezla, kakor bi se za razne moderne voditelje seljačkih »puntov« po vsej pravici spodobilo!

+ Laško-jugoslovanska pogajanja je hotela paritetna komisija v Rimu že skoro začeti in s par besedami končati, ko so prišli Italijani z novimi zahtevami, ki so za nas nesprejemljive, poročajo listi. Tako se pogajanja še niso obnovila. — Zanimivo je, kako da prihajajo samo Italijani z novimi zahtevami. Že vedo, koga imajo pred seboj, in kako je treba z vedno novimi požrešnostmi nasititi stare.

+ Predkonferenca obeh socialističnih internacional v Bregencu je sprejela med drugim ostro resolucijo proti preganjanju socialističnih pristašev na Ruskem. Resolucija pravi med drugim: Ožigosati moramo taktiko komunističnih mogočnjakov, ki propagirajo v Evropi na hinavski način nekako »enotno fronto«, dočim organizirajo med delavstvom in kmeti v svojem območju fizično uničenje svojih socialističnih nasprotnikov, ki jih z metodami duševnega boja niso sposobni pokončati.

+ Italijanska ljudska stranka (klerikalna) je otvorila v Turinu svoj kongres. Stranka svoji pred razkolom, kjer so njeni voditelji izdali »socialistični« program, s katerim se je pred ljudstvom ščeperila, ko je postala priležnica laškemu fašizmu. Samo še papeževa beseda jo drži nekoli-

Tak prebivalec onega planeta bi se pa ne razvijal v velikost, temveč v širino. Človek bi bil tamkaj le 70 cm in slon le 1.30 m visok, kajti vsa bitja se morajo v tem slučaju razvijati nekako tako, kakor se razvijajo pri nas znané ploščate ribe, katere je dobiti v vsakem morju.

Govorili smo le o enem nevidnem planetu, kateri spada k Algolovemu osolnčju, toda število teh planetov je neizmerno veliko. Planet osolnčja Algol meri v premeru 1,300.000 km, dočim meri premer solnca Algol 1,700.000 km. Oba se v vesoljnem prostoru gibljeta drug okrog drugega, dasiravno sta oddaljena od skupnega središča v vesolju 5,000.000 kilometrov.

Planet, katerega so odkrili v osolnčju solnca Kastor, je celo mnogo večji kakor njegovo sonce samo. Če bi v sistemu naših planetov imeli tako velikansko zvezdo, bi morali vsi planeti našega solnca izpremeniti svojo pot.

Tako napreduje naše spoznanje in se jača čut za neizmernost sveta. In tako nadajo pravljice ki so postavljale zemljo in človeka v središče vsega stvarstva.

ko skupaj — slabo znanjenje, da se oprira na avtoriteto ene same osebe. Glavni vodja laškega klerikalizma don Sturzo je osnoval poseben list za svoje ožje pristaše. Te dni pojde na Dunaj pogovarjat se z Seiplom radi ustanovitve katoliške internacionale. To bo slab lim za tisto papirnato edinost.

+ Število brezposelnih v Češkoslovaški se je zmanjšalo od 203.000 na 180 tisoč. Brezposelnost pojema sicer počasi, trudi se pa vlada, da bo to brezposelnost kolikor mogoče zatrla. In kaj so storili pri nas za brezposelne?

+ Živahno se izmeujavajo misli pariški, londonski, rimski in bruseljski diplomati za upostavitev enotne zavezniške fronte proti Nemčiji in za končno rešitev reparacijskega vprašanja v obliki ultimatumu. Tako veli buržujski tisk. Iz tega bi bilo razvidno, da so Angleži pred kakimi novimi francoskimi koncesijami začeli zopet klecati na kolena, upoštevajoč pri tem žalostno stanje nemške države, ki je nobenemu imperialističnemu piratu ni posebna umetnost opleniti in stiskati k tlom, baš dokler se v svoji šibkosti ne more braniti. Živahnost zavezniških diplomatov bo imela še grde posledice na živahnost nemškega ljudstva in s tem indirektno nase. — Stinnesa so Francozi zopet izpustili, ker niso našli pri njem takih dokumentov, kakor so jih menili najti.

+ Iz Rige poročajo, da so v Moskvi radi boljševiškega nemilega postopanja s cerkvami duhovniki organizirali napad cele kmetske vojske na sovjetsko armado, ki jo je pa krvavo odbila. Napetost med Angleži in Rusi je narasla, ker je Čičerin zopet s krepko noto pokazal angleški buržoaziji na sijajen zvgled verske strpnosti in spoštovanja do božjih namestnikov, ki jo daje ona na Irskem in v svojih kolonijah. Govore, da se bodo radi te note razbila rusko-angleška trgovinska pogajanja. Iz Rige prihajajo po navadi sicer samo običajno riganja buržujskih papirnatih četveronožcev o dogodkih v Rusiji, vendar je gotovo, da so ruski kmetje radi svoje zaostalosti v ostrem nasprotju s tisto politiko sovjetskih oblasti, ki hoče (seveda na obsojanja vreden način) zlomiti mračnjaško nadvlado ruske klerikalne hierarhije, in da izrablja Angleška vsako priliko, ki bi naj Rusiji onemogočila redno razmerje s svetom.

+ V Stockholmu so pri občinskih volitvah odnesli socialni demokrati relativno večino 44 mandatov. Komunisti so dobili 7, 40 konservativci in 9 liberalci.

+ Angleška vlada visi na tenki vrvi. V sredo je pri glasovanju za svoj predlog o protizakoniti uporabi bivših vojakov v civilnih službah propadla. Poslanci delavske stranke so zahtevali nje odstop. Predsednik Bonnar Law, ki je bil par dni bolan, je po tem porazu mahoma ozdravel. Samo v grlu ima še bolečine. — Ni nenavadno, ko pa mora tako grenke požirati.

RESOLUCIJA,

sprejeta na plenarnem shodu v dvorani ga. Janžeka v Celju, dne 28. marca 1923.

Radi kritizirajoče pisave v »Delavcu«, ki je povzročila nesoglasje med organiziranimi delavci v Celju, se sprejmejo sledeči sklepi:

1. Povečanje lista »Delavec« se odobrava, pravtako se odobravajo nekateri članki, ki jih je povečani list priobčil, zlasti oni o socialni zakonodaji. Obsojajo se pa članki, kakor n. pr. »Zastrupljevalci vodnjakov v Celju«.

Dnevne vesti.

2. Delavski zaupniki in funkcionarji vseh v Celju se nahajajočih razrednih organizacij stojimo točno in odločno na stališču amsterdamske internacionale in njenih smernic, katere je sklenil kongres leta 1922. v Ljubljani. Spremembe se brez dovoljenja prihodnjega kongresa ne smejo od nikogar izvesti, najmanj pa potom uredništva lista »Delavec«.

3. Zavračamo samo razlaganje teorij, praktično delo hočemo s tem, da se bo članstvo potom lista izobrazevalo za socialistične cilje in ne za osebnosti.

4. Glede internacionale stojimo na stališču, da priznavamo kot razrednozaveden proletarijat točasno Amsterdam, ker vidimo, da nam v današnjih razmerah, le ta internacionala lahko pomaga v slučaju, da njeno pomoč potrebujemo. Nadalje izjavljamo, da smo kot dosledni sodrugji pripravljeni preiti skupno z drugimi iz amsterdamske v moskovsko internacionalo, kadar bo čas za to ugoden in kadar se bo organizirana večina za to na kakem kongresu izrekla. Pripominjamo, da mora zedinjenje obeh internacional priti potom izobrazbe brez vsakega hujskanja ne od spodaj in ne od zgoraj, kakor se je to zgodilo za volitev v narodno skupščino z enotno fronto in njenimi političnimi malkontenti ter oportunisti.

5. Za izvedbo enotnega dela je potrebno: 1. da se izvede enotna organizacija, 2. da se prične akcija potom tiska, ki mora biti pisan v uljudnem tonu. Komunisti ali takozvani »neodvisni« pa morajo odnehati z nesramnimi napadi na naše organizacije in voditelje. Ustanavljajo naj organizacije tam, kjer jih še ni in tam kjer so se s klerikalci že zasedrali. Za izvedbo takega dela jim je naša pomoč zagotovljena, toda brez vsakih koncesij, ker stojimo na stališču, da se le tako more ves marksistični proletarijat združiti v eno močno falango.

6. Nadalje izjavljamo, da ne bomo dopuščali nikakih represalij s strani posameznikov na naše nastavljenice, zlasti tedaj ne, če bi izvirale iz političnih motivov ter bi se skušali maščevati nekateri nad onimi, ki ne sledijo njihovim željam. Pripominjamo da bomo vodili proti vsakemu absolutizmu najostrejši boj in smo pripravljene izvajati konsekvence.

7. Politično se smatramo od vsake stranke neodvisne, vendar bomo kot razredno zavedni proletarijat priznavali v svrhu dosege naših ciljev za zboljšanje socialne zakonodaje vedno parlamentarno frakcijo SSJ v Belgradu. V Sloveniji bomo priznavali le ono politično socialistično stranko kot delavsko stranko, ki ima legalno izvoljen pokrajinski odbor, in ki sklicuje na temelju pravilnika (štatura) vsako leto svoj redni strankin zbor in ki priznava progresivni davek. Ker ravno to smatramo za splošno socialistično zahtevo, kar je zabeleženo tudi v programu stranke SSJ. Ne bomo priznavali raznih sekcij in delavski stranki nasprotnih grupacij, ki bi skušale na naš račun uganjati za proletarijat škodljivo politiko in jo igrati z zaprtimi kartami.

8. Soglašamo in se strinjamo z referatom sodr. Mikiča ter ga bomo po možnosti po vsem celjskem okrožju razširili; ravno tako se referat o »socialističnem napredovanju in njegovih pripomočkih« odobrava in v principu sprejme.

Tajništvo strokovne komisije v Celju.

»Jutro« je priobčilo v torek imenitno kritiko Seliškarjeve zbirke »Trbovlje«, v kateri prihaja pogumno za S—l-a podpisani kritik do zaključka: Oh srce, srce, zakaj te je tako malo najti. — O stvari ni vredno dosti govoriti, ker tisto, kar je za buržujsko kritiko veljajo takrat, ko smo priobčevali podlistek »R. U. R.« se za danes ni spremenilo. Naj odgovori dopis preproste proletarke, ki smo ga prejeli iz Trbovelj. Ona in njeni bodo vedeli, kje jim je srce iskati in najti, g. S—l pa morda tudi ne bodo svoja iskanja končali z neuspehom. Če drugo ne, jih na koncu poti čaka prepolno srce v obliki debelega — mošnjčka, ki je žnjim buržoazija vedno pripravljena potolažiti one, kakor se ji v hlapčevanju zvijajo presitih »srčnih« bolečin.

Poskus za telefonski razgovor iz brzečega vlaka sta napravila na progi Berlin-Hamburg nemški železniški ter poštini minister. Poskus je izborno posrečil in sta lahko govorila, s katerokoli telefonsko številko v Berlinu

Delavci! kupujte čevlje samo z znamko »Peko« domačih tovarov Peter Kozina & Ko., Tržič, ki so najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo. Ljubljana, Breg 20.

Ljubljana.

Čevljarski pomočniki, pozor! Odbor ljubljanske podružnice čevljarskih pomočnikov sklicuje za nedeljo, dne 15. t. m. izredni članski shod, ki se bo vršil točno ob 9. in pol dopoldne v prostorih restavracije »Zlatorog«, Gosposka ulica 3. — Ker bo dnevni red izredno važen, pozivljamo vse pomočnike iz naše stroke Ljubljane in okolice, da se tega zborovanja udeleže v polnem številu. Na shod imajo dostop tudi dosedaj neorganizirani pomočniki. Prosimo za točno udeležbo. — Odbor.

Služba pomožnega sluga je razpisana pri Gradbeni direkciji v Ljubljani, Turjaški trg 1. Interesente opozarjamo na razpis v »Uradnem listu«.

Iz stranke.

1. Maj. Zaupniki in organizacije naznajte pravočasno (najpozneje do 22. aprila) čas in kraj shoda, da lahko pravočasno določimo govornike. Naročila za »Majski list« pošljite najpozneje do 16. t. m. — Pokrajinsko tajništvo SSJ in KDZ v Ljubljani, poštini predal 168.

Šoštanj. Redni občni zbor krajevne organizacije SSJ se bo vršil v nedeljo 29. aprila 1923 ob 9. dopoldne v prostorih hotela »Jugoslavija« z običajnim dnevnim redom. Za vsakega člana in članico je udeležba dolžnost! — Odbor.

Velenje. V nedeljo, 15. aprila se bo vršil občni zbor krajevne politične organizacije SSJ v Velenju s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo predsednika; 2. poročilo tajnika in blagajnika; 3. poročilo nadzortsva; 4. ustanovitev nove podružnice v Škalah; 5. volitev novega odbora; 6. slučajnosti. — Občni zbor se bo vršil ob 10. dopoldne pri I. Raku. Točna udeležba — dolžnost vsakega člana.

Kdor ne inserira v proletarskem listu, tisti ne računa na odjemalce iz proletarskih vrst. Sodrugji in sodružice, zavedajte se tega ter kupujte le pri tvrdkah, ki inserirajo v našem listu!

Izšel je strankin program in pravilnik, V trpežnem ovitku, lepo broširan, velja samo 4 Din. Organizacije naj poskrbijo, da ga bo čimprej kupil vsak član. Pa tudi drugim somišljenikom naj ga ponudijo, s tem bodo vsakemu, ki se ne more odločiti, nudile priliko čimprej spoznati, ali spada v naše vrste ali ne. Organizacijam ostane od vseh razprodanih izvodih 10%. — Naroča se v Ljubljani, poštini predal 168.

Gospodarstvo.

= Vrednost denarja. 1 dolar velja 96.50—97.25 Din, 1 lira 4.82—4.84 Din, 100 nemških mark 48 par. V Curihu stane 100 naših dinarjev 5.45 švicarskih frankov.

= Prometnemu ministrstvu v Češkoslovaški je komisija za železniške tarife predlagala, da za prevoz lesa, živil in kemičnih produktov zniža železniške tarife.

= V Nemčiji so v veletrgovinah cene popustile. Živež se je pocenil za približno 22 odstotkov.

= Seiplov sanacijski načrt izborno uspeva tako kakor povsod, kjer se klerikalizem vtika v reševanje gospodarskih problemov, ljudstvu v blagor. V zadnjih dneh so se n. pr. cene mesu dvignile na 40 do 60.000 aK za kilogram. Tako so prišli v Avstriji do tega, da si privoščijo svinisko reberce, teletovo pečenko in še celo preprosto govedino samo še povojni verižniki in — Seipel in njegovi zvesti, proletarijat pa samo sline požira — dokler ne bodo še te postale nedosežno visoke.

Dopisi.

Iz Trbovelj. Vsakega zemljana zadene lahko bolezen. Mi črviči trboveljske doline smo neprestano bolni. Ali ne samo telesno, marveč duševno bolni in uničeni. Brez nehanja, vsak trenutek slišiš naše globoke vzdihne, obupne krike, do neba vpijoče in — brez odmeva. — Nihče noče tega razumeti! Glej, slovenski pesnik Tone Seliškar je prišel v vrsto tlačenih, ter videl njih bremena in slišal njih vsakdanjo pesem, v slabem tonu. Česar mi v svoji duševni zmedenosti nismo bili sposobni popisati, je on v svojih zbirkah vpesnil. Prirejal je umetniške večere, kateri so nam bili kakor zdravilo. Pokazal je, da ima čut in plemenito srce. Poznamo ga že docela. Neki ocenjevalec, ki kritizira njegovo delo, mora biti brezsrčnež. Takih se poraja vedno več, ki nočejo razumeti uboštva. Maloštevilni so tisti, ki jedo bel kruh in bi hoteli pogledati, kdo je črna. Kaj trpijo proletarski očetje, ki ga služijo! Kakšno bolelost nosijo ženske matere, katere so v današnjem režimu tako brezpomemben faktor! Navzlic temu pa, da se še danes upošteva žensko za malenkostno stvar, si je upal s. Seliškar jasno povedati, posebno v pesmih »Mati«, »Dete« in »Sedmorojenčki«, kako uboga ženska para stanovitno prenaša mnogo gorja. Organi buržoazije tega še na papirju niso nikdar priznali. Naš pesnik more biti precej velik kamen, da se večkrat kdo spodtakne vanj, čeravno je njegovo delo brez pomena. Vsi proletarci in proletarke naročajte Seliškarjeve pesmi, čeprav takrat, kadar rano preobvezuješ, najbolj skeli! Jaz trpinka proletarka želim, da njiva katero bo Seliškar obsejal, lepo poganja in rodi!

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

France Kremen — kakor rečeno — se ni zmenil za ta dogodek, ne morda zaradi tega, ker je o stvari čital v kapitalističnih časopisih, katerim ni verjel, temveč zato, ker se je takrat zgodilo nekaj bolj važnega v Rusiji. Ruski proletarijat se je dvignil, da si vzame oblast. Zdaj mora svet videti, kako hitro bo konec vojne in izmučena ljudstva dosežejo mir!

Kerenskijeva zmerna socialistična vlada je prosila kapitalistične gospodarje zavezniških držav, da objavijo svoje mirovne pogoje, da bodo ruski delavci znali, zakaj se bojujejo. Ruski delavci so zahtevali, da mora vojna končati brez aneksij in odškodnin in vsak narod mora imeti pravico, da sam odloči o svoji usodi. Toda zavezniški državniki se niso hoteli izreči za mirovni program ruskih delavcev, katere so podpirali socialisti vsega sveta, in ruski proletarijat je izvedel, da je vzrok, zakaj zavezniški molče, ta, ker vodijo imperialistično vojno — ker nečejo odnehati z vojno toliko časa, dokler si ne prisvoje ogromnega plena v deželah in denarni odškodnini. Nato so ruski proletarci enostavno prenehali z vojskovanjem, ker niso hoteli prelivati svoje krvi za imperialistične cilje zaveznikov, in tako je v novembru prišla druga revolucija, revolucija boljševikov.

Ko so se boljševiki polastili vlade in osvojili palače in vladne arhive v Petrogradu, je bilo njihovo prvo delo, da so

objavili tajne pogodbe, ki so jih sklenili z ruskim carjem vladarji Anglije, Francije in Italije. Niso so se motili ruski revolucionarji, ko so prej slutili, da ni vse v redu z zavezniki. Pogodbe so odkrile najnesramnejši rop, katerega so pripravljali zavezniki: Anglija je imela vzeti nemške kolonije in Mezopotamijo, Francija nemške dežele do Rena, Italijani pa dežele ob Jadranskem morju: Palestina in Sirija sta bili tudi že v naprej razdeljeni med Anglijo in Francijo.

Najznačilnejše dejstvo je pa bilo, da je bilo to neizmerno važno razkritje — najvažnejše od začetka vojne — zamočeno v kapitalističnem časopisju Amerike! Izprva so listi prinesli le par vrstic, da so ruski boljševiki objavili nekaj, kar oni nazivajo tajne pogodbe, ampak zelo dvomljivo je, če so te pogodbe res prave. Nato so objavili napade in lažnjiva dementiranja angleških, francoskih in italijanskih diplomatov, potem so pa molčali! Niti ene besede ni bilo več o zavezniških tajnih pogodbah, izvzemši v dveh časopisih s tradicijski časti, edino socialistični listi so obelodanili vso vsebino teh pogodb. France Kremen je zdaj imel dober povod za svojo propagando. Poglejte — je dejal tovarišem delavcem v tovarni, kakšni so naši brezmadežni, sveti zavezniki! Kaj se vam zdi o njih, e? In kaj si mislite o našem wallstreetškem časopisju? — France Kremen je imel v objavljenih tajnih pogodbah mogočno orožje za svoj boj proti vojni, kateremu niso bili njegovi nasprotniki kos vzlic njegovi površnosti.

(Dalje prih.)

SLIKA IZ AMERIŠKEGA KAPITALISTIČNEGA RAJA.

Strašne razmere vladajo na poljih sladkorne pese v Ameriki, kakor je to razvidno iz neke objave Zveznega otroškega urada. Ta objava je izveček iz obsežnega poročila o delu otrok in mater na mičiganskih poljih za sladkorno peso. Zastopniki otroškega urada so v svrhu preiskave proučili razmere 500 družin, v katerih bi kak otrok pod 16. letom ali pa mati z otrokom pod 6. letom delala na poljih sladkorne pese.

V veliki večini dotičnih družin so otroci v starosti od šest do šestnajst let delali na polju. Četrtnina otrok je bila pod desetim letom. Ogromna večina mater je tudi delala.

Kompanijski agenti udinjajo te družine iz raznih mest in celo iz Mehike. Agentje poudarjajo kot posebno vabo, da bo vsa družina imela priložnost delati. Neki oče, ki je bil premogar v Zapadni Virginiji, je imel vse svoje otroke na delu; najstarejši je bil 12 let star in najmlajši pet let. Devet izmed vsakih desetih mater je imelo otroke pod šestim letom. Dojenčki so bili dostikrat brez človeka, ki bi nanje pazili. Matere so delale dolge ure in potem opravljale še gospodinjstvo.

Pogodbenim delavcem dodeljujejo toliko zemlje, kolikor jo družina zmora, za trebljenje, okopavanje in spravljanje pese. plačujejo pa po akru. Trebljenje je zlasti težavno, ker se treba podvizati, dokler ni zelišče preveliko. Vsi člani družine začenejo tedaj delati ob 6. zjutraj in delajo skoraj neprenehoma celo do 8. zvečer in še dalje. Dobra četrtnina otrok je izjavila, da dela od 11 do 13 ur na polju.

Kakšna pa je plača? Četrtnina delavskih družin je izjavila, da pričakujejo dobiti manj nego 600 dolarjev za šest ali sedem mesecev dela na poljih sladkorne pese; dodatna petina pa dobi bržkone manj nego 800 dolarjev. V vseh družinah — razen sedem odstotkov — je družinsko mezdo nekoliko zvišal očetov zaslužek pri kakem drugem poklicu tekom zimске dobe. Mnogi izmed kočujočih delavcev so izjavili, da vsa družina ne zasluži toliko na polju, kolikor je bil oče sam navajen zaslužiti pri drugem delu v istem razdobju.

Tri četrtnine otrok v šolski starosti niso pohajale šole radi dela na polju.

Sladkorne družbe jemljejo v najem stare kmetijske hiše za svoje delavce ali pa so si omislile majhne premeštljive kočice, ki so bile pogostoma prenapolnjene in večkrat v slabem stanju. Na mnogih

poljih so družine od treh do desetih članov bile prisiljene spati v majhni, slabo prezračeni sobici. Dostikrat je koča iz katranovega papirja ali kositra ali pa karavanski voz, ki ga premaknejo po potrebi od kraja do kraja. Ti vozovi so nudili tako tesna bivališča, da so mogli stanovalci iti pod streho le po vrsti, kajti ni bilo zadosti prostora za vse naenkrat.

Take vesti prihajajo iz »demokratične« in »republikanske« (buržujske) Amerike v letu 1923. po Kristusu! Zadnjič enkrat smo priobčili uradne podatke iz sovjetske Rusije, ki ne govorijo nič manj strašnega jezika. V tem oziru sta si oba sistema, ki si hočeta biti v nasprotju, podala roke. Hoteli smo s tem povedati: Sistem ostane sistem in tlaka tlaka, če se ji delavstvo ne more zoperstaviti z redno bojno vrsto. Ne smemo misliti, da je tako samo v Ameriki ali v Rusiji, kjer nima delavstvo nobene odločilne besede, temveč da je pri nas ravno tako. Treba je samo zasledovati, kako reakcija korak za korakom vdira v boro pokopališče delavskih pravic. Kjer še ni pokopala zadnje trohice humanosti, tam jo še bo, ker delavstvo organizacij nima. Kvečjemu da v zadnji uri spregleda.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Vabilo

na

občni zbor

Stavbene in gostilniške zadruga „Delavski dom“
Jesenice (Sava),

ki se bo vršil

dne 22. aprila 1923 ob 10. dopoldne v društvenih prostorih pri „JELENU“.

Dnevni red:

1. Poročilo predsedstva.
2. Poročilo zapisnikarja.
3. Poročilo blagajničarja in nadzorstva.
4. Volitev novega odbora.
5. Raznoterosti.

Občni zbor je sklepčen, če sta navzoči dve tretjini združnikov. Če ne pride na občni zbor toliko združnikov, kolikor jih je treba za sklepčnost, se bo vršil občni zbor pol ure pozneje z istim dnevnim redom ne glede na število navzočih združnikov.

Načelnstvo.

BLUZE

najnovjših modelov so
ravnokar došle.

A. & E. Skaberné, Ljubljana
Mestni trg št. 10.

Ravnokar došlo:

pomladanske

novosti

A. Šinkovic nasl. K. Soss, Ljubljana

Mestni trg 19.